

Так, у колективній монографії «Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах євроінтеграції» [2] представлено узагальнену технологічну схему професіограми майбутніх учителів фізичної культури та аналіз професії вчителя фізичного виховання з позиції «педагогічних впливів на чуттєві сторони людини, а далі від її відчуттів – до пам'яті, від розуму – до мови та дій...» [2, с. 100]. Зокрема, автори стверджують, що «...це та технологічна схема процесів навчання, яка була сформована ще Я. А. Коменським», обґрунтовуючи при цьому принципи формування професіографічної моделі вчителя фізичної культури, ядром якої «...є його особистісні якості, а також риси, набуті впродовж життя: спрямованість особистості, спеціальні знання, вміння та навички, спроможність до педагогічної діяльності, наявність педагогічної техніки, а також рухової підготовленості» [2, с. 101]. Проте, як бачимо, системних поглядів на досліджувану нами проблему в представлених наукових розвідках, на жаль, не виявлено.

Висновки. Отже, ми погоджуємося з думкою дослідників стосовно того, що професійна і крос-функціональна мобільність учителя фізичної культури – одна із форм успішної підготовки фахівців у закладі вищої освіти. Професіографічний підхід вважаємо найвагомішим у кар'єрному розвитку особистості, фундаментом зростання вчителя фізичного виховання, адже саме це робить його креативним та успішним за умови оволодіння певними знаннями й уміннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005 – 1728 с.

2. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах євроінтеграції : монографія / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Д. Глазирін. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2005. – 184 с.

3. Мічуда А. Професійний спорт як різновидність підприємницької діяльності / А. Мічуда // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2005. – № 1. – С. 30–35.

4. Немецко-русский и русско-немецкий электронный словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.multitran.ru/c/m.exe?l1=3&l2=2&CL=1&a=0>. – Название с экрана.

5. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – Мн. : Харвест; М. : ООО «Издательство АСТ», 2001. – 976.

6. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова ; РАН, Ин-т русского языка им. В. В. Виноградова. – Изд. 4-е, доп. – М. : ИТИ Технологии, 2003. – 944 с.

7. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустанові та ін. – К: Довіра, 2000. – 1017 с.

8. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Л. Л. Сушенцева ; за ред. Н. Г. Ничкало ; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 439 с.

9. Scrum [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Scrum>. – Назва з екрана.

10. Scrum [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Scrum>. – Назва з екрана.

Дата надходження до редакції: 13.02.2018 р.

УДК 796:37.015.3:005.32(045)

Людмила СЕВЕРІНА,
викладач фізичного виховання
Луцького педагогічного коледжу

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

У статті проаналізовано ставлення студентів Луцького педагогічного коледжу до систематичних занять фізичною культурою. На основі проведеного анкетування визначено рівень їх загальної обізнаності щодо значення фізичної культури та її впливу на покращення і збереження здоров'я людини.

Ключові слова: здоров'я, компетентність, фізична культура, студенти, мотивація.

В статті представлено аналіз відношення студентів Луцького педагогічного коледжу до занять фізичною культурою. На основі проведеного анкетування визначено рівень їх обізнаності щодо значення фізичної культури та її впливу на покращення і збереження здоров'я людини.

Ключевые слова: здоровье, компетентность, физическая культура, студенты, мотивация.

Lutsk pedagogical college students' attitude to systematic physical education lessons is analyzed in the article. Based on questionnaire, the level of general realization of PE value and its influence on health improvement and reservation are determined in the article.

Key words: health, competence, physical education, students, motivation.

Постановка проблеми. Здоров'я людини – одна з найважливіших проблем сьогодення. Початок третього тисячоліття ознаменувався прогресом у різних сферах суспільної діяльності, зокрема і в охороні здоров'я. Людству вдалося побороти багато інфекційних хвороб, розробити сучасні лікувально-діагностичні технології, винайти нові ліки, підвищивши таким чином якість людського життя та подовживши його тривалість. Як зауважує Є. І. Коваленко, «здоров'я населення, його збереження і розвиток є запорукою економічного зростання держави, а одним із найважливіших принципів охорони здоров'я – її профілактичний характер» [2, с. 2].

У Концепції розвитку охорони здоров'я населення України, затвердженій Указом Президента України за № 1313/2000 від 07.12.2000 р., серед заходів, спрямованих на підвищення рівня здоров'я, поліпшення якості життя і збереження генофонду українського народу, чільне місце відведено забезпеченню всебічного гармонійного фізичного та психічного розвитку дитини, починаючи від її народження, раціонального харчування, оптимальних умов побуту, виховання, навчання; створенню умов для формування та стимулювання здорового способу життя, удосконаленню гігієнічного виховання і навчання населення, особливо дітей та студентської молоді» [3].

Водночас, на сьогодні спостерігається зниження інтересу дітей та молоді до занять фізичними вправами, дефіцит їх рухової активності, адже практично здоровими нині є лише 27% дітей шкільного віку, близько 90% студентів мають відхилення у стані здоров'я, а понад 50% із них – незадовільну фізичну підготовленість. Таким чином, означене питання на сучасному етапі надзвичайно актуальне.

Зважаючи на викладене вище, **мета нашого дослідження**, з одного боку, спрямована на необхідність популяризації серед студентів педагогічного коледжу занять фізичною культурою та спортом з метою забезпечення необхідного рівня рухової активності, а з іншого – на з'ясування особистісних мотивів до рухової активності.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Недостатня рухова активність – одна з багатьох проблем, що вкрай гостро виражена в сучасному суспільстві й певною мірою обумовлена способом життя населення. Узагальнені дані численних літературних досліджень підтверджують, що значне погіршення стану здоров'я молоді насамперед пов'язане з малорухомих способом життя – гіпокінезією та гіподинамією.

Особлива увага вітчизняних дослідників сучасних оздоровчих технологій приділяється сьогодні: теоретичним і практичним аспектам ціннісного ставлення до здоров'я (А. Фурманов, М. Юспа), питанням здорового способу життя (В. Бобринська, С. Закопайло), оптимальної організації життєдіяльності (В. Приходько), різним аспектам формування культури здоров'я майбутніх фахівців

(Н. Башавець, О. Глагошук, Ю. Драгнев, С. Кириленко), а також формуванню здоров'язберігаючих компетентностей студентів засобами фізичного виховання (Д. Воронін) та ін.

Проблема здоров'язбереження є предметом дослідження не лише вітчизняних дослідників, а й зарубіжних науковців, зокрема із Канади (Р. Clarke), Великобританії (К. Cooper), Швеції (U. Larsson), Японії (А. Shibata), які акцентують увагу на проблемі гіподинамії (J. Varo, M. Martinez-Gonzalez), на важливості фізичної активності (M. Monteiro-Peluso, A. Vuillemin, T. Puetz) та її взаємозв'язку з якістю життя (D. Brown, C. Demont-Heinrich, T. Morimoto, E. Grundy, P. Posadzki), на необхідності якісного фізичного виховання (G. Masurier).

Як зауважує Т. Бойченко, в різних освітніх системах, залежно від їх мети і завдань, виокремлюють ключові компетентності. Науковець стверджує, що «на одному з етапів розвитку української освіти ключовими були: соціальність, пов'язані з готовністю брати на себе відповідальність, бути активними у прийнятті рішень, у суспільному житті, урегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні й розвитку демократичних інститутів суспільства; полікультурні, що стосуються розуміння несхожості людей, поваги до їх мови, релігії, культури; комунікативні, що передбачають оволодіння інформаційними технологіями, вміннями здобувати, критично осмислювати і використовувати різноманітну інформацію; саморозвитку та самоосвіти, пов'язані з потребою і готовністю навчатись як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті; компетенції, які реалізуються в прагненні й здатності до раціональної продуктивної, творчої діяльності» [1, с. 85].

Здоров'язбережувальні компетентності набувають сьогодні особливого значення. Надумку деяких дослідників (Н. Денисенко, А. Циплюк), найбільш перспективним, доступним та ефективним напрямом досягнення максимально позитивного результату в питанні покращання стану здоров'я студентів коледжу є всебічне використання засобів фізичного виховання як основного фактора ліквідації наявного захворювання та недоліків у фізичному розвитку [1, с. 6-8]. Вирішення цієї проблеми можливе насамперед завдяки засобам фізичного виховання, які покликані компенсувати брак рухової активності, сприяти ефективному зменшенню захворюваності серед студентів.

Незважаючи на те, що різні аспекти представленої проблеми неодноразово порушувалися значною кількістю науковців, питання формування компетентностей здоров'язбереження в студентів педагогічного коледжу вивчене фрагментарно, а отже, потребує додаткового обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Рухова активність людини є винятково важливим, фундаментальним чинником формування, збереження, зміцнення її здоров'я, особливо в дитячому, підлітковому та юнацькому віці. На думку О. В. Шукаткіної [4], «недостатність рухової активності сучасної студентської молоді є соціальним, а не біологічним феноменом. У цьому випадку суттєва роль відводиться фізичній активності студентів, що в кінцевому результаті спрямована на зміну стану їх організму, на набуття нового рівня фізичних якостей та здібностей,

яких неможливо досягти жодним іншим шляхом, окрім занять фізичними вправами та спортом». Ми поділяємо думку вченої стосовно того, що «вивчення структури мотивів, потреб та інтересів студентів до занять фізичною культурою і спортом є вихідними позитивними показниками, що суттєво впливають на рухову активність особистості студента» [4, с. 17].

Питання формування компетентностей здоров'я-збереження в студентів Луцького педагогічного коледжу досліджувалося нами на основі анкетування,

тестування, педагогічних спостережень, бесід. Насамперед нами було проведене анкетування, в якому були задіяні 90 респондентів, зокрема 55 юнаків та 35 дівчат – студентів перших та других курсів. Проаналізуємо результати даного анкетування.

Результати відповідей на запитання «*Чи отримуєте ви задоволення від занять фізичною культурою?*» виявилися такими: 43,07% – отримують задоволення, 25,32% – не отримують, 31,6% – утрималися від відповіді (див. рис.).

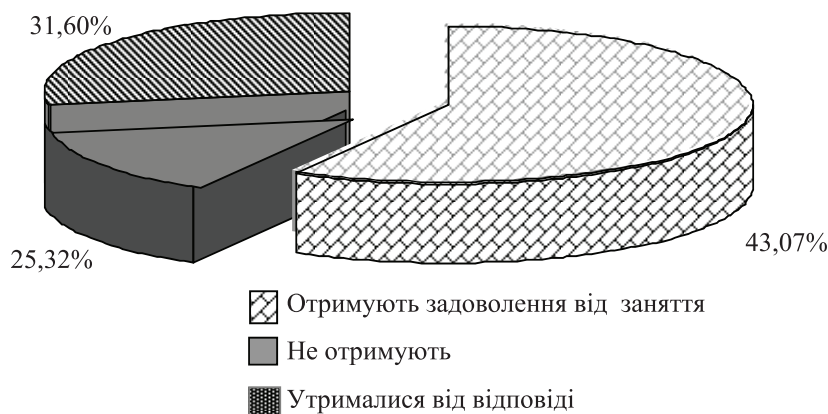

Рис. Результати відповідей на запитання «*Чи отримуєте ви задоволення від занять фізичною культурою?*»

Отже, лише 43,07% респондентів ствердно відповіли на поставлене запитання, довівши таким чином актуальність представленої проблеми.

Аналізуючи відповіді на запитання «*Як ви оцінюєте свій інтерес до занять фізичною культурою?*», можемо констатувати, що інтерес є достатньо високим, про що засвідчили 69,83% юнаків і 37,91% дівчат перших курсів та 58,85% юнаків і 36,64% дівчат других курсів. Разом із тим, відсутність інтересу до занять фізичною культурою продемонстрували 0,82% юнаків і 1,29% дівчат перших курсів та 1,18% юнаків і 3,3% дівчат других курсів.

Дослідження довело, що однією з головних причин низької мотивації до фізичного виховання в Луцькому педагогічному коледжі є те, що за наявної організації освітнього процесу більшість викладачів (3%) використовують на заняттях стандартні методики навчання, демонструючи при цьому авторитарний стиль управління. Спілкування зазвичай офіційне, в якому переважають наказові форми. Серед основних причин, що викликають негативне ставлення студентів до фізичного виховання: відсутність коштів для придбання сучасної спортивної форми (15%); відсутність належних умов для проведення занять (наприклад, у спортзалі одночасно займаються дві групи) (17%); відсутність будь-якого бажання до занять (30%); низький рівень фізичного розвитку та підготовки (9%); негативний приклад одногрупників (8%); байдуже ставлення до власного здоров'я (11%); відсутність спортивних змагань для всіх бажаючих (2%); сором перед одногрупниками за наявну надлишкову вагу (5%).

Представлені вище відповіді студентів дають підстави стверджувати, що лише правильна організація фізичного виховання, яка передбачає спільну діяльність викладачів і студентів, сприятиме підвищенню їх мотивації до рухової активності; дозволить змінити

позицію у системі «викладач – студент», коли студент буде не об'єктом впливу викладача, а перетвориться на рівноправного учасника (суб'єкта) освітнього процесу.

Також студенти мали можливість відповісти на запитання «*Якими видами спорту ви б хотіли займатися на заняттях із фізичної культури?*». Результати анкетування довели різноманітність уподобань молодих людей. Так, якщо юнаки на перше місце поставили футбол (77,37% хлопців перших курсів та 72,19% других курсів), то дівчата – ритмічну гімнастику (51,29% дівчат перших курсів та 63,19% других курсів).

Проаналізувавши відповіді на запитання «*Чи є у вас вільний час для занять спортом?*», нами було з'ясовано, що часу на такі заняття практично не вистачає, зокрема про це зауважили 47,34% юнаків і 53,85% дівчат перших курсів та 47,08% юнаків і 49,26% дівчат других курсів.

На підставі проведених досліджень можемо констатувати: студенти усвідомлюють, що заняття фізичною культурою і спортом – надзвичайно важливий засіб зміцнення їх здоров'я, природна основа для формування особистості, ефективного навчання, успішної суспільної діяльності. Водночас практика доводить, що більшість студентів займаються фізичною культурою час від часу, зазвичай заради хорошої оцінки.

Висновки. Отже, аналіз проведеного дослідження показав, що студенти Луцького педагогічного коледжу загалом позитивно ставляться до занять фізичною культурою та спортом, проте більшість із них вказують на відсутність на це часу. Основним фактором залучення студентської молоді до занять спортом, на нашу думку, є формування потреби у зміцненні здоров'я засобами фізичного виховання, а як наслідок – сприяння зниженню захворюваності, адже рухова активність та фізичні вправи – найважливіша умова здорового способу життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойченко Т. Підвищення рівня здоров'язберігальної компетентності як чинник розвитку творчого потенціалу керівних кадрів освіти [Електронний ресурс] / Т. Бойченко // Вісник Інституту розвитку дитини. – 2013. – Вип. 28. – С. 84–89. – (Серія «Філософія, педагогіка, психологія»). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_19.
2. Коваленко Є. І. Відповідальне ставлення до здоров'я як педагогічна проблема [Електронний ресурс] / Є. І. Коваленко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. – 2012. – № 7. – (Серія «Психолого-педагогічні науки»). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_7_6.
3. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України : затверджена Указом Президента України від 7.12.2000 № 1313/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1313/2000>.
4. Шукаткіна О. В. До проблеми формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх економістів [Електронний ресурс] / О. В. Шукаткіна // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2013. – № 2. – С. 272–276. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2013_2_55. – Назва з екрана.

Дата надходження до редакції: 13.02.2018 р.